

Передумови створення системи експертного оцінювання шкоди національній безпеці України у разі витоку інформації з обмеженим доступом

Дрейс Ю.О., к.т.н., доцент, DreisYuri@gmail.com
Національний авіаційний університет, м. Київ

В умовах підвищення рівня розвідувальної діяльності іноземних спецслужб та, виходячи з необхідності вдосконалення нормативно-правового забезпечення та попередження й нейтралізації потенційних і реальних загроз національній безпеці в інформаційній сфері, згідно до рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про заходи щодо вдосконалення формування та реалізації державної політики у сфері інформаційної безпеки України» від 28 квітня 2014 року, одним із завдань є вдосконалення системи формування та реалізації державної політики у сфері інформаційної безпеки України, зокрема, створення спеціальних програмних і технічних засобів захисту державних інформаційних ресурсів (ДІР), вжиття додаткових заходів щодо захисту інформації з обмеженим доступом (ІзОД) під час її обробки в інформаційних системах.

Згідно ст.7 Закону України «Про основи національної безпеки України» однією із основних реальних та потенційних загроз національній безпеці України в інформаційній сфері є розголошення інформації, яка становить державну таємницю (ДТ), або іншої ІзОД, спрямованої на задоволення потреб і забезпечення захисту національних інтересів суспільства і держави.

Так, наприклад, відповідно до ст.1 Закону України «Про державну таємницю» охороні державою підлягають відомості таємної інформації, які визнані ДТ у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди національній безпеці. Відомості становлять ДТ з часу опублікування «Зводу відомостей, що становлять ДТ» (ЗВДТ), до якого вони включені за процедурою прийняття державним експертом з питань таємниць рішення про віднесення цих відомостей до ДТ зі встановленням їх ступеня секретності шляхом обґрунтування та визначення можливої шкоди національній безпеці у разі розголошення відомостей, що становлять ДТ, чи втрати матеріальних носіїв секретної інформації (МНСІ).

Слід зазначити, що здійснення заходів щодо віднесення відомостей до ДТ, засекречування, розсекречування та охорони МНСІ, криптографічний та технічний захист та інші витрати, пов'язані з ДТ, фінансуються за рахунок Державного бюджету України. Тому наявне зростання витрат на заходи охорони ДТ та збитків, що пов'язані з наслідками розголошення ДТ, втратою МНСІ та їх ліквідацією, підвищують вимоги до прогнозування й інформаційно-аналітичної підтримки процесів прийняття рішень щодо забезпечення інформаційної безпеки України при обробці ДІР, особливо ДТ, стосовно:

- удосконалення методичних рекомендацій ДЕТ щодо визначення підстав для віднесення відомостей до ДТ та ступеня їх секретності;
- експертизи матеріальних носіїв інформації на предмет наявності відомостей, що становлять ДТ, та присвоєння їм грифу секретності;
- встановлення строків засекречування та розсекречування МНСІ;
- визначення базових параметрів шкоди національній безпеці України в інформаційній сфері (при розголошенні ІзОД, а саме: ДТ, службової інформації, конфіденційної інформації (зокрема, персональних даних, що обробляються в державних автоматизованих системах));
- організації формування та опублікування ЗВДТ та розгорнутих переліків відомостей, що становлять ДТ (РПВДТ);
- порядку забезпечення режиму секретності суб'єктом режимно-секретної діяльності та режимно-секретним органом (РСО);
- оцінювання ефективності системи охорони ДТ у цілому, обумовлюють необхідність розробки системи оцінювання шкоди національній безпеці у разі витоку ІзОД.

Це саме стосується і до інших видів ІзОД, наприклад до службової інформації, яка на законодавчому рівні не регулюється окремим законом і має слабку нормативно-правову основу, на відміну від персональних даних, що хоча б регулюються законом «Про захист персональних даних».

До недоліків можна віднести те, що в Україні не має жодних держаних розробок, які вирішують завдання оцінювання шкоди національній безпеці у разі розголошення ІзОД чи втрати її матеріальних носіїв, окрім «Методичних рекомендацій...» виданих Держкомсекретів у 1996 року, що на практиці не використовуються.

Висновки. Розроблено науково-методологічну основу (базу) [1-11], яка дозволяє створити систему оцінювання шкоди національній безпеці України у разі розголошення таких видів ІзОД як: державна таємниця, службова інформація та конфіденційна інформація (зокрема, персональних даних).

Список літератури

1. Оцінювання шкоди національній безпеці України у разі витоку державної таємниці: монографія / Олександр Корченко, Олександр Архипов, Юрій Дрейс. – К.: Наук.-вид. центр НА СБ України, 2014. – 332 с.: іл. ISBN 978-617-7092-26-0
2. Дрейс Ю. Функціонування системи охорони державної таємниці в Україні: організаційно-правова структура, принципи та завдання / Юрій Дрейс // Безпека інформації. – 2014. – Т. 20, № 2. – С. 176 – 184.
3. Корченко О. Методологія синтезу та програмна реалізація системи оцінювання шкоди національній безпеці у сфері охорони державної таємниці / Олександр Корченко, Максим Луцький, Марія Захарова, Юрій Дрейс // Захист інформації. – 2013. – Т. 15, № 1. – С. 14 – 20.
4. Дрейс Ю. Експериментальне дослідження системи оцінювання шкоди національній безпеці у сфері охорони державної таємниці / Юрій Дрейс // Захист інформації. – 2013. – Т. 15, № 4. – С. 337 – 345.
5. Дрейс Ю. Метод нечіткої класифікації відомостей, що становлять державну таємницю за встановленими критеріями / Юрій Дрейс // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2013. – № 774 : Автоматика, вимірювання та керування. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2013. – С. 10–16.
6. Корченко О. Метод аналізу і оцінки величини можливої шкоди національній безпеці держави у сфері охорони державної таємниці / Олександр Корченко, Світлана Казмірчук, Юрій Дрейс // Захист інформації. – 2012. – № 3. – С. 5 – 18.
7. Корченко О. Роль та місце державної таємниці у контексті політико-правового аналізу / Олександр Корченко, Юрій Дрейс // «Захист інформації і безпека інформаційних систем», III міжнародна науково-технічна конференція: матеріали конференції, 05–06 червня 2014 р. – Львів: НУ «Львівська політехніка», 2014. – С. 12 – 13.
8. Корченко О. Модель оцінювання шкоди національній безпеці в інформаційній сфері / Олександр Корченко, Юрій Дрейс // «Захист інформації і безпека інформаційних систем», II Міжнародна науково-технічна конференція: матеріали конференції, 30 травня – 01 червня 2013 р. – Львів: НУ «Львівська політехніка», 2013. – С. 26 – 28.
9. Корченко О. Розробка системи експертного оцінювання у сфері охорони державної таємниці / Олександр Корченко, Юрій Дрейс // «Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави», науково-практична конференція: збірник матеріалів, 30 березня 2012р. – К.: Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2012. – С. 161 – 164.
10. Дрейс Ю. Врахування інтересів держави в методиці оцінювання шкоди у сфері охорони державної таємниці / Юрій Дрейс // «Інтегровані інтелектуальні робототехнічні комплекси» (ПРТК-2012): V міжнародна науково-практична конференція: матеріали конференції, 15-16 травня 2012р. – К. : НАУ, 2012. – С. 316 – 318.
11. Дрейс Ю. Основа розробки моделі експертного оцінювання інформації з обмеженим доступом, що є власністю держави / Юрій Дрейс // «Проблеми створення, розвитку,

застосування інформаційних систем спеціального призначення», 19 науково-практична конференція: Ч.1: тези доповідей, 19 квітня 2012. – Житомир: ЖВІ НАУ, 2012. – С.158-159.